

Sami Kohen

Libya'daki 'final'in öğrettikleri...

Kimse Libya'da son 48 saatin bu kadar hızlı geçeceğini ve 6 ay önce Kaddafi rejimine karşı başlayan ayaklanmanın "final" bölümünün bu kadar çabuk gerçekleşeceğini tahmin etmemişti.

Hatta isyancılar bile pazar günü Trablus'a doğru ilerlerken, Kaddafi'ye bağlı on binlerce askerin koruduğu başkent'in göbeğine bu kadar kısa zamanda ulaşabileceklerini düşünmemişlerdi. O kadar ki, Geçici Ulusal Konsey'in bir yetkilisi gazetecilere "İnşallah Şeker Bayramı'nda (yani önümüzdeki hafta) iki bayramı birden kutlarız" diye konuşmuştu...

Pazar gecesini isyancıların fazla bir direnişle karşılaşmadan "Yeşil Meydan"a ulaşmaları, gerçekten büyük bir zaferdi. Tabii daha ilk hamlede Kaddafi'nin üç oğlunun teslim alınması da...

Oysa gerek Kaddafi'ler, gerekse onların sözcüleri, daha geçen cumartesi gününe kadar, Trablus'un isyancılara karşı kahramanca savaşacaklarını ve saldırganların başkent'in kapısında yok edileceklerini söylemişlerdi. Devlet televizyonunda bir kadın sunucu, yanındaki silahını da göstererek, kendisinin isyancılara karşı gerekirse kanının son damlasına kadar savaşacağını söylemişti...

Oysa isyancıların ilk ele geçirdikleri resmi binalardan biri de, bu televizyon oldu. Kadına ne olduğu bilinmiyor. Herhalde o da, başkenti korumakla görevli on binlerce asker gibi, kaçmıştır!...

* * *

Kaddafi rejiminin dramatik çöküşünden ve isyancıların şaşırtıcı zaferinden çıkarılacak bir dizi sonuç -ve ders- var.

1) Kaddafi, 42 yıllık rejiminin "Arap Baharı'nın Libya'yı ziyaret etmesinden hiç etkilenmeyeceğini, kendisinin ve oğullarının aynı koltukta daha uzun yıllar kalabileceğini sanıyordu. Ülkenin doğu kesiminde halk hareketi başladığı zaman, bunu küçümsemiş ve ayaklanmayı bir terörist eylemi ve yabancıların komplosu olarak görmüştü. Diktatör "fare" diye nitelendirdiği isyancıların Bingazi'yi ele geçirmesinden sonra dahi, tavrını sürdürdü ve ordusuna, elit birliklerine ve yakın çevresine güvenerek muhaliflerini kolayca "ezip geçeceğini" hesapladı. Oysa daha işin başında bu kadar kibirli ve kendinden emin davranmasaydı, karşıtlarıyla uzlaşmayı deneseydi, bu duruma düşmezdi...

2) Kaddafi rejiminin çöküşünde NATO'nun büyük rolü oldu. BM Güvenlik Konseyi'nin kararıyla harekete geçen NATO, yoğun hava bombardımanlarıyla Libya'nın askeri gücünü ve altyapısını yıkmıştır. Gerçi NATO operasyonları, Güvenlik Konseyi kararının sınırlarını zaman zaman aşmış, sivilleri korumaktan çok Kaddafi yönetiminin çöküşünü amaçlamıştır. Ama sonuçta sadece havadan yapılan operasyonların da çok etkili olduğu kanıtlanmıştır. Kara harekâtını ise, isyancılar yürütmüş, ancak onlar da NATO'dan resmen değilse de, bazı üyelerinden (silah, malzeme, eğitim, istihbarat alanlarında) aktif destek görmüştür. Herhalde "dış güçler" in müdahalesi olmasaydı, Kaddafi isyancılara karşı savaşını daha uzun zaman ve daha gaddarca sürdürebilirdi.

3) Kaddafi'nin kendisine çok sadık saydığı sivil ve askeri yetkililerin bir kısmı, fazla beklemeden isyancıların safına katılmıştır. Kendisi bunu önemsemedi. Ta ki, isyancı

güçler Trablus'a girdiğinde, askerler direnecekleri yerde koymaya terahit edinceye

kadar...

4) Kaddafi, “yeşil devrim”in tüm halkı tarafından benimsendiğine inanıyordu. Son günlerde kendi taraftarlarının düzenlediği gösteriler, ona cesaret veriyordu. Bu tür etkinliklerin ne kadar yapay ve aldatıcı olduğu şimdi görülüyor. Bu kez yüz binlerce kişi isyancıları selamlıyor, “yeşil kitabı” yakıyor ve değişimi, özgürlüğu savunuyor.

* * *

Libya “deneyimi”nden özellikle bölge liderlerinin çıkarması gereken çok anlamlı sonuçlar ve dersler var.

Şimdi Libya yeni bir döneme giriyor. Bu belirsizliklerle dolu, çok zor bir dönem olacađa benziyor.

Bunu da yarınki yazımızda ele alacağız.